

## **ЗМІСТ**

### **Українська мова**

- 4**      Тетяна Гнаткович, Мар'яна Шкурда  
*Орфографічний практикум з української мови (5 клас)*
- 15**     Тетяна Гнаткович, Олеся Калинич  
*Культура мовлення. Стилiстичнi особливостi морфологiї (6 клас)*
- 31**     Тетяна Гнаткович, Ольга Береш-Попович  
*Сучасна українська літературна мова: морфологія (7 клас)*
- 44**     Тетяна Гнаткович  
*Синтаксис простого та простого ускладненого речення (8 клас)*
- 62**     Тетяна Гнаткович  
*Синтаксис складного речення (9 клас)*

### **Українська література**

- 75**     Тетяна Гнаткович, Мар'яна Шкурда  
*Літературними стежками (5 клас)*
- 91**     Тетяна Гнаткович, Олеся Калинич  
*Дивосвіт української літератури (6 клас)*
- 103**    Ольга Береш-Попович, Тетяна Гнаткович  
*Усна народна творчість (5–7 класи)*
- 133**    Ольга Колінченко  
*Основи зорової (візуальної) поезії (9–11 класи)*

**Тетяна Гнаткович, Мар'яна Шкурда**

## **ОРФОГРАФІЧНИЙ ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

Програма факультативного курсу для 5 класу

### **Пояснювальна записка**

Модернізація середньої освіти, сучасний підхід до навчання мови у закладах загальної середньої освіти має пізнавально-практичне спрямування, тобто орієнтацію на формування в учнів комунікативної компетентності, на виховання мовної особистості, яка бездоганно володіє лінгвістичними знаннями, уміннями створювати власні висловлення різних стилів і жанрів мовлення. Сьогодні особливо актуальною є проблема мовної й мовленнєвої компетенції школярів, вирішення якої безпосередньо залежить від формування в учнів і учениць правописних умінь і навичок, що є невід'ємним елементом писемного мовлення та показником інтелектуального рівня особистості.

Потребу оволодіння орфографією люди розуміли здавна, тому мовознавці ґрунтовно досліджували фактори, які забезпечують успішне засвоєння орфографії. Сучасна методика розробила основні принципи й методи навчання орфографії у зв'язку з різними розділами шкільного курсу мови, однак, незважаючи на постійний інтерес науковців до питань удосконалення мовленнєвих умінь та навичок у школі, практика свідчить, що далеко не всі учні належним чином володіють нормами українського правопису. Це негативно позначається на рівні загальної лінгвістичної культури особистості, тому особливе місце в шкільному курсі української мови посідає орфографія – система загальнообов'язкових правил написання слів, що має практичне масове призначення.

Шкільний курс з орфографії відповідно до чинної програми системно вивчається в 5–7 класах. У старших класах він повторюється під час вивчення синтаксису, проте значна кількість складних випадків українського правопису потребує додаткових занять для кожного учня й учениці, адже Нова українська школа працює на

засадах особистісно зорієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі максимально враховуються права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму.

Цими причинами й зумовлена актуальність розробки програми факультативного курсу «Орфографічний практикум з української мови» для 5 класу закладів загальної середньої освіти, яка спрямована на успішне навчання грамотного письма, зміцнення правописних навичок, підвищення рівня знань та загального розвитку учнів. Програму курсу складено відповідно до нової навчальної програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (*Українська мова. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання*. – К.: ВД «Освіта», 2013 (зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 07.06.2017 №804). Курс розрахований на учнів 5 класу закладів загальної середньої освіти, котрі прагнуть підвищити мовну грамотність і мовну культуру (35 годин на рік).

Учні 5 класу в процесі опанування пропонованого факультативного курсу не лише засвоюють теоретичні надбання лінгвістичної науки, а й досягають культуру усного та писемного мовленнєвого спілкування. Тому визначальним напрямом роботи вчителя-словесника на заняттях за програмою «Орфографічний практикум з української мови» є підготовка грамотної особистості, яка на належному рівні вміє практично користуватися українським правописом у найрізноманітніших життєвих ситуаціях.

**Мета факультативного курсу** «Орфографічний практикум з української мови» – відновлення й поглиблення, закріплення й розширення, узагальнення й систематизація правописних знань з основних розділів української мови; вироблення практичних умінь і навичок удосконалення власного й чужого усного та писемного мовлення; формування орфографічної грамотності, що є основою розвитку комунікативної компетенції особистості школяра.

### **Завдання курсу:**

- дати ґрунтовні й систематичні знання з української орфографії;
- навчати швидко знаходити орфограми в текстах і чітко їх обґрунтовувати, редагувати тексти;
- формувати вміння свідомо застосовувати орфографічні правила при написанні власних текстів;
- удосконалити орфографічні уміння й навички;
- підвищувати мовну грамотність і мовну культуру учнів;

- виховувати потребу у вивченні рідної мови, в удосконаленні власного мовлення.

*Основні вимоги до рівня навчальних досягнень учнів  
з факультативного курсу*

*Учні повинні:*

- засвоїти й практично оволодіти орфографічними нормами української літературної мови;
- уміти застосовувати орфографічні правила, швидко знаходити орфограми в текстах і чітко їх обґрунтовувати, редагувати текст;
- удосконалити навички самоперевірки письмових робіт;
- активізувати й збагатити словниковий запас;
- уміти користуватися лексикографічними джерелами та іншою навчально-довідковою літературою.

*Навчальний матеріал програми розподілено  
за такими рубриками:*

- кількість годин, відведених на вивчення теми;
- зміст навчального матеріалу;
- вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів.

Курс розрахований на вивчення протягом одного року, його часовий формат – одна година на тиждень.

Запропонована система роботи суттєво покращить рівень орфографічної грамотності школярів та сприятиме формуванню ключових компетентностей. Ґрунтовне поєднання та свідоме застосування знань, отриманих під час вивчення тем, дасть змогу уникнути труднощів, пов'язаних із написанням слів, їх наголошенням, вимовою.